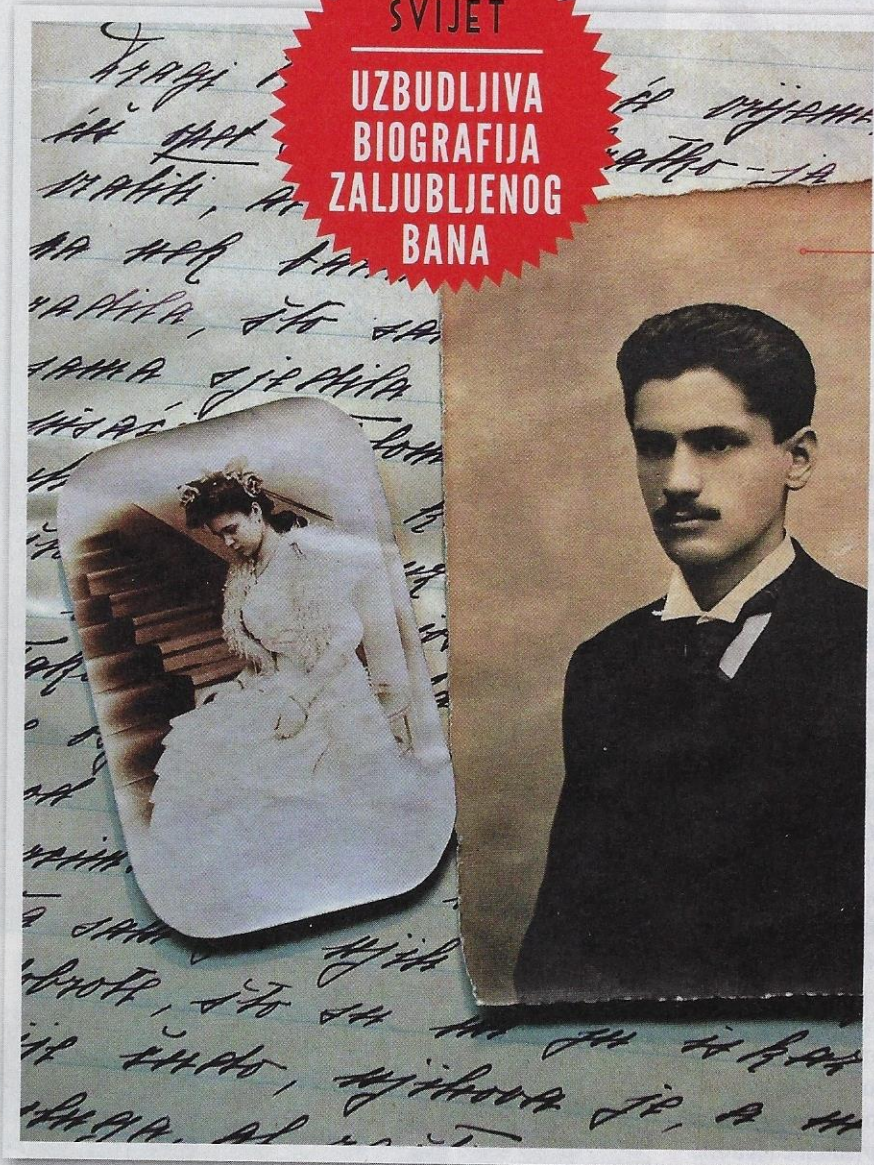

SVIJET

UZBUDLJIVA
BIOGRAFIJA
ZALJUBLJENOG
BANA

Na slici je mladi Viktor Ružić neposredno uoči vjenčanja s Nadom Brlić, kćerkom velike hrvatske književnice Ivane Brlić Mažuranić. Viktor i Nada bili su u braku 46 godina, sve do njezine smrti

VIKTOR RUŽIĆ

GOSPODIN POLITIČAR VEDROGA UMA

Život Viktora Ružića i njegove obitelji ilustrira povijesna zbivanja na tlu Hrvatske u razdoblju od 200 godina; od siromašnog djeda koji se basnoslovno obogatio do unuka koji je sve razdijelio siromašnima. Piše Željka Godeč

Viktor Ružić bio je slabašno i boleljivo dijete. Pametan i dobar, ali bez naznake da će ispisati jednu od najbogatijih biografija na ovim prostorima. Viktorov učitelj savjetovat će njegovoj majci da mu čita knjigu Samuela Smilesa "Dužnost". "Možda sam zato i u životu vazda nastojao da vršim svoju dužnost", objasnio je Ružić potkraj života kako je postao protagonist glavnih političkih i ekonomskih događaja svoga doba: ban Savske banovine, ministar pravosuđa, pravnik, slikar, novinar, humanist i filantrop, koji je mogao voditi razgovor na četiri svjetska jezika. Po svemu, Ružić je bio skroman i blag čovjek, cijeli život zaljubljen u jednu ženu, Nadu, prvo dijete najpoznatije hrvatske spisateljice Ivane Brlić Mažuranić, i same iz obitelji s uglednim precima i slavnim pradjedom banom i pjesnikom Ivanom Mažuranićem. Život Ružićevih ilustrira i povijesna zbivanja na tlu Hrvatske u razdoblju od dvjesto godina, u kojemu se povijesni krug simbolički zatvorio; od siromašnog djeda koji se basnoslovno obogatio do unuka koji je tu imovinu razdjelio siromašnima.

Viktor Ružić rođen je u obitelji rodonačelnika sušačkih Ružića, oca Jurja i majke Georgine Jelke Badovinac, u očevu drugom braku, kao najmlađe dijete. Otac Đuro postao je u doba Austro-Ugarske vlasnik tvornice kože i stekao golemo bogatstvo u nekretninama. Ružići su na glasu kao ugledna obitelj s najvećom bibliotekom u gradu, omiljenim okupljalištem intelektualaca. Oca opisuju kao jednu od najmarkantnijih lično-

Posljednje okupljanje obitelji Ružić (na slici desno gore), Viktor Ružić i Nada Brlić sjede. Na slici desno je dr. Viktor Ružić kao Ban Savske banovine snimljen u Zagrebu 1938. godine u šetnji s nadbiskupom Alojzijem Stepicem

sti toga kraja: iz seljačke kuće na Hreljnu prometnuo se u krupnog industrijalca. Legenda kaže da je prvi značajniji novac zaradio izrađujući cipele za radnike koji su kopali Sueski kanal.

Viktora Ružića više od četrdeset godina nema, ali, zahvaljujući svemu što je postigao za života i njegovim prijateljima okupljenim u Rotary Clubu Rijeka, i danas desetak izvrsnih studenata dobiva stipendiju iz Zaklade koja nosi njegovo ime. Ružić je 1933. osnovao Rotary Club

KAO STUDENT PREDANO SE BAVIO NAUKOM, MALO JE MARIO ZA ZABAVU I SAMO BI NEDJELJOM OD-LAZIO KOD SVOJIH KUZINA

Sušak i bio izabran za njegova predsjednika, a potom dvaput za guvernera 77. distrikta koji je obuhvaćao područje čitave Kraljevine Jugoslavije.

Viktor Ružić proveo je djetinjstvo u Sušaku, a dijelom i u Fužinama - tamo je otac podigao vilu sa 12 soba, a Viktor će kad naraste biti jedan od inicijatora izgradnje umjetnog jezera. U ratu je obitelji sve pokradeno, a poslije njega kuća je dijelom konfiscirana, dijelom prodana, godinama je služila kao sindikalno odmaralište - i danas je predmet imovinskog spora između nasljednika i države. Zbog toga se Viktor Ružić više nikad neće vratiti u Fužine.

U sretnim danima prizemlje vile otac je iznajmio obitelji Nikole Pašića, koji je živio u emigraciji u Opatiji. U Fužine je gotovo svake subote dolazio i osnivač i urednik Novog lista Frano Supilo, koji je prijateljevao s ocem, jednim od glavnih osnivača Dioničke tiskare, gdje se Novi list štampao. Viktor Ružić zapamtiti će kako je Supilo donosio rakete i palio ih, "volio se s djecom natjecati skačući na jednoj nozi nizbrdice".

Svoje prvo političko razočaranje Ružić je okusio kao desetogodišnjak: "Godine 1902. i 1903. demonstriralo se protiv Khuenovog režima. Održavale su se protestne skupštine, na jednoj sam i sam sudjelovao s ocem u Bakru, a nju je vatrenim govorom otvorio Erazmo Barčić, član Stranke prava A. Starčevića. U svojoj djetinjoj mašti već sam vidio kako ćemo naoružani ići na Mađare. A vodit će nas Barčić. No, kad je skupštinu trebalo zaključiti, Barčića nije bilo - našli su ga u prizemlju kako pijucka. 'Nitkovi, ne puštaju poštenog čovjeka ni piti u miru', grdio ih je... sve mi to nije išlo u glavu..."

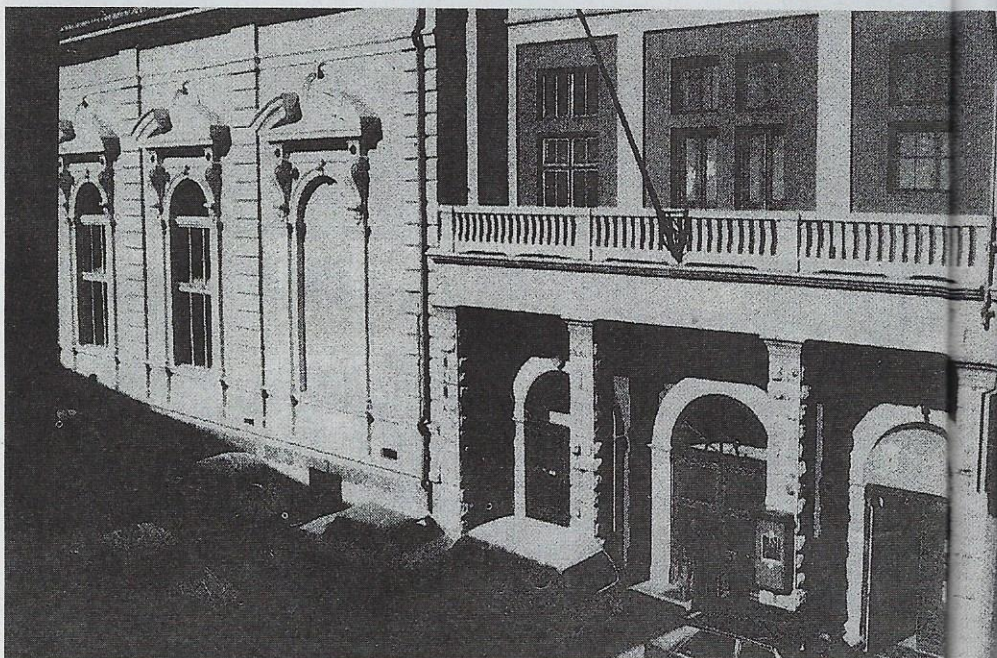
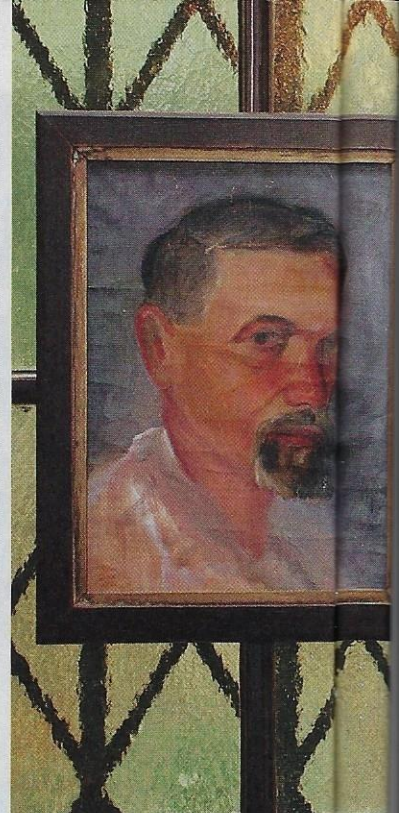
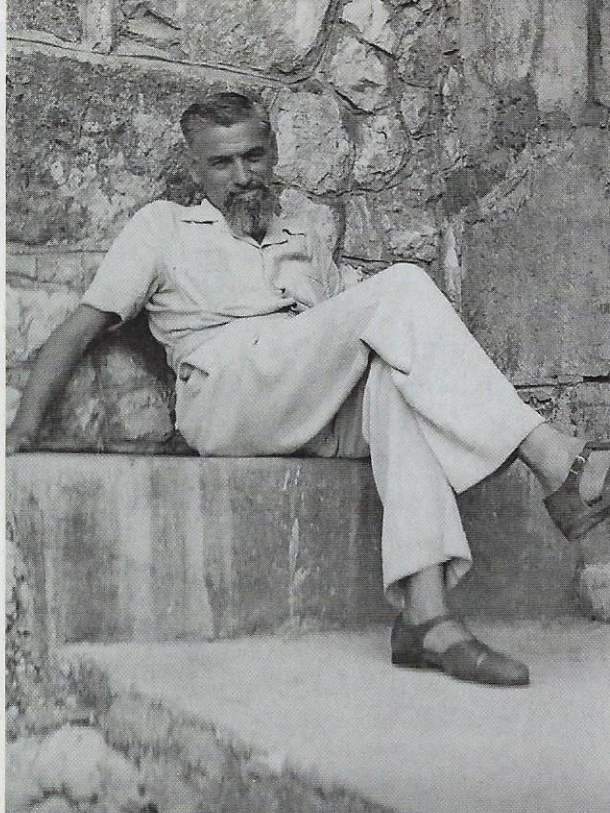
Prvi svjetski rat Viktor je dočekao kao student. Upisao se na Filozofski fakultet u Beču, ali se "nije ćutio dosta jakim za takav studij", pa se prebacio na pravo koje je 1921. doktorirao u Zagrebu. Nedostajao mu je materinski jezik, pa se nakon prvog semestra prebacio u Zagreb i upisao u Jugoslavensku nacionalnu, kojom je demonstrirao ispred stana frankovačkog zastupnika Hrvata: "Njegova žena Anka, vrsna operna pjevačica, da nam pokaže svoj prezir došla je na prozor sa svojom kćerkicom - digla joj suknjicu i pokazala nam njezin stražnji dio."

Kao student predano se bavio naukom, malo je mario za zabavu, tek bi nedjeljom odlazio kod svojih "kuzina u viđkencu u Vugrovec". Tamo je upoznao i

Nadu Brlić, ženu svog života, za koju će kad umre nakon 46 godina bračne sreće napisati da je umro i on sam. Njezinim “vedrim umom” Ružić se očarao za cijeli život, a trebale su proći godine da se ljubav realizira.

U atmosferi rata i sarajevskog atentata odlučio je godinu provesti u Parizu i inskribirati na Sorboni. Došao je na Sušak spremni se za put, a dočekao ga je brat Zvonimir, bacio mu ključeve očeve kancelarije i rekao: “Radi što znaš, ja moram danas u vojsku.” I tako je mladi Viktor Ružić preko noći postao trgovac kožom i upravitelj golemog očeva imetka - dvadeset i dviju kuća i hotela Bristol. Radio je i kao novinar i, zahvaljujući njemu, Novi list je nastavio izlaziti i kad je Supilo otišao u emigraciju. Redakciju je preselio na Sušak i 1916. pokrenuo izdavanje Primorskih novina. Glavni teret redakcije pao je, sjećao se Viktor Ružić, na Jovu Miodragovića, pomalo boema, kojeg je pratio glas “politisch verdächtiga”, političkog sumnjivca, i kao takvog izgnanog iz Zagreba. Kad se u Zagrebu raspravljalo o pokretanju Glasa Slovenaca, Hrvata i Srba, redakcija je Ružiću dala u zadatak da dovede u Zagreb Miodragovića, koji je kao persona non grata bio bez osobnih dokumenata. Ružiću je to uspjelo sitnim lukavstvom: fingirao je bolest i dobio od kotarskog predstojnika dozvolu za putovanje za sebe i pratioca - na južnom ratištu spremala se ofenziva, moglo se putovati samo u hitnim slučajevima.

Već je bio kraj 1917., rat na izmaku, kad je Viktor Ružić krenuo u ljubavnu bitku - nježno i oprezno. Uz blagoslov roditelja pošao je u Zagreb i svaki dan dolazio u posjet u Jurjevsku gdje je Nada živjela. “Bio sam jako plašljiv udvarač i umjesto da sam svoju Nadu odmah zaprosio, jer su svi, a i ona, znali zašto dnevno dolazim, prolazili su dani. No, jednog jutra, kad smo Nada i ja sjedili u vrtu na klupi, odvažio sam se i zapitao hoće li biti moja žena. Odgovor je bio poljubac. Pošli smo onda kod bake Jetike i djeda Vladimira, kod njih sam Nadu zaprosio, sa čime su se oni složili i mene srdačno pri-

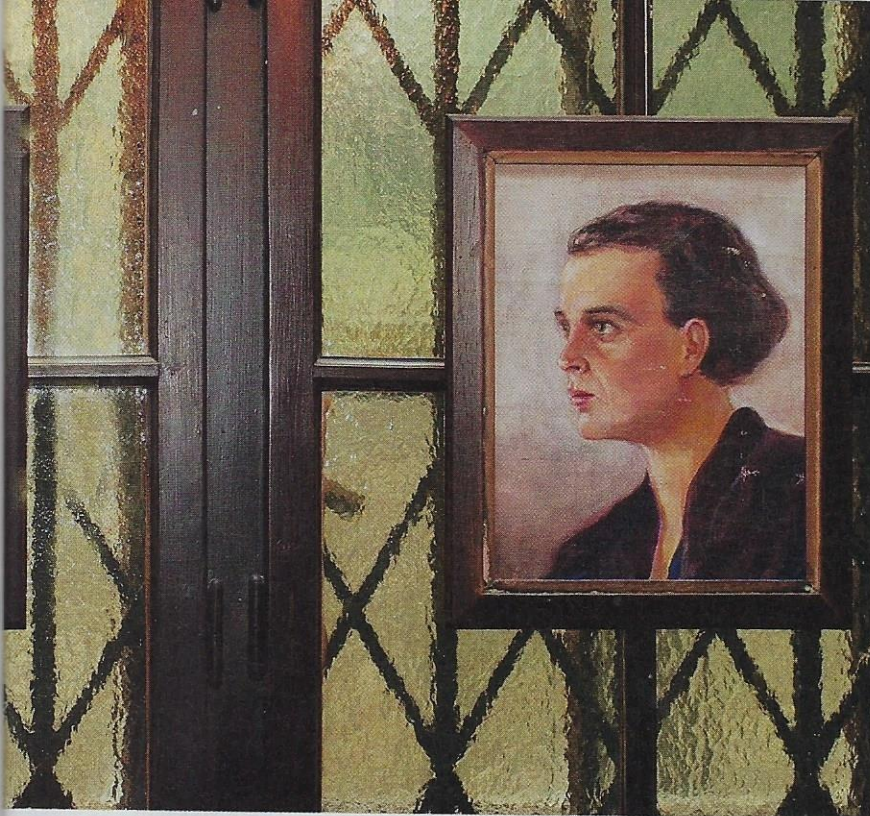

hvatili. I zaruke su bile gotove. To je bilo 4. 10. 1917.!” Rođeni istog dana iste godine dogovorili su svadbu na svoj 25. rođendan, 31. siječnja 1918. “Kako su bile ratne prilike, nismo išli na bračno putovanje već iz Zagreba ravno na Sušak u naš novi stan u Strossmayerovoj. I onda je uslijedilo 46 lijepih godina moga života, bilo je u njima i teških momenata i briga, no sve se dalo lako prebroditi, kada je

uz mene stajao moj najbolji prijatelj koji je sa mnom sve dijelio – moja Nada”, zapisat će jednostavno recept svoje životne sreće Viktor Ružić.

Nekoliko mjeseci pred kraj Prvog svjetskog rata u njihovu novom stanu na Sušaku dogovorene su pripreme za stvaranje narodne organizacije i donesena rezolucija kojom se traži ujedinjenje svih Srba, Hrvata i Slovenaca u nezavisnu dr-

PREKO NOĆI JE POSTAO TRGOVAČ KOŽOM I UPRAVITELJ GOLEMOG OČEVOG IMETKA- 22 KUĆE I HOTELA BRISTOL

Viktor Ružić se bavio i slikarstvom pa je tako naslikao vlastiti portret, kao i onaj svoje supruge Nade, a koji se mogu vidjeti u Villi Ružić na riječkim Pećinama (gore). Desno je obiteljska grobnica na Trsatu

zavu. Prvu sjednicu Odbora Narodnog vijeća Ružić je održao iz kreveta jer je obolio od španjolske groznice. Ali, teška noć ispala je prekretnica za oporavak i Narodno vijeće će 29. listopada, kad se formalno slomila Austro-Ugarska Monarhija, preuzeti vlast u Rijeci.

Prvom sinu dao je ime po svome ocu; Gjoko će nekoliko desetljeća poslije početkom 90-ih susresti riječkog rotarijanca Radivoja Bošnjakovića u Mariboru i predložiti mu da se osnuje Zaklada Dr. Viktor Ružić. Gjoko će u Rijeku dolaziti često sa svojom trećom suprugom, glumicom Sonjom, prepričava nam Radivoje Bošnjaković u Zakladi kako se sprijateljio sa sinom. "Imao je vikendicu s pogledom na Goli otok. Napisao je knjigu

o svojoj trećoj supruzi sa svim detaljima; kako ju je upoznao u Švicarskoj, gdje je došla na oporavak od ovisnosti – izvukao ju je i njome se oženio", kaže Bošnjaković, a profesor emeritus i predsjednik riječke Gospodarske komore Vidoje Vujić nastavlja: "Njegova je želja bila da Zaklada sačuva spomen na njegova oca, ali i da u njoj izraste barem jedan Ruđer Bošković, da stvorimo bazu za stipendije izuzetnim studentima, najboljima od najboljih. Svake godine idemo korak naprijed, želimo stipendirati i gluhošnjake." Oleg Mandić, posljednji dječak iz Auschwitza, dodat će kako je obnovljen riječki Rotary Club dao početni kapital i za Zakladu kojoj je Gjoko s braćom i sestrama poklonio veći dio obiteljske imovine. Lani su

udruženim snagama objavili i monografiju posvećenu Ružiću "Život koji teče".

Viktor Ružić otkrio je što je presudilo njegovoj političkoj karijeri u jesen 1931., kad su raspisani izbori za Skupštinu u Beogradu. Odbijao je prijatelje koji su ga nagovarali da se kandidira, sam je predložio profesora Vjekoslava Spinčića, borca za političku slobodu Istre. Spinčić je prihvatio, ali pod uvjetom da mu Ružić bude zamjenik. To pak nije mogao odbiti, ali je najavio da neće sudjelovati u kampanji jer planira put u London. Usred tog puta stigla mu je vijest da se Spinčić razbolio. "Odmah sam krenuo kući i u sedam dana održao osam zborova, što je meni, ne baš vještom govorniku, prilično teško bilo. Na izborima je izabran Spinčić", prisjećao se Ružić, koji je u skupštinu uskočio kao zamjena, nestranački.

A jednom zemljanom vrču, kakav je bio onaj s kojim je njegova Nada kao djece išla s pastirima na pašu i pila vodu, a zaželjela ga je opet imati, treba zahvaliti preokret u karijeri i svoje prijateljstvo s utjecajnim slovenskim političarom Antonom Korošcem. Taj susret ocrtava i karakter Viktora Ružića: "Kad sam došao u Zagreb, ostavio sam taj ibrik na garderobi jer sam još išao u grad. Na povratku, u garderobi sreo sam bivšeg ministra dr. Stanka Švrljugu koji mi kaže da ide u posjete bivšem predsjedniku vlade dr. Korošcu koji je interniran na Hvaru. Meni sine u pamet da se njemu priključim i umjesto za Sušak uzeo sam vlak za Split. Tu smo ostali dva-tri dana s Korošcem s kojim sam se tako sprijateljio i češće ga posjećivao."

Kad je 16. travnja 1936. došlo do krvoprolića u Kerestincu; seljani su provalili na dvor bivšeg bana Mihalovića i ubili petero ljudi, javnost se uznemirila, a vlast zaključila da su nužne promjene na banskoj stolici. Viktoru Ružiću deset dana poslije zazvonio je telefon - pozvali su ga u Beograd.

Tamo su mu priopćili da je imenovan banom i upriličili audijenciju kod kraljevskih namjesnika. To je bio njegov prvi susret s knezom Pavlom koji ga se dojmio i, suprotno uvjerenju da je vlastohlepan, Ružić je bio uvjeren da je to "prosta kleveta". Procjena da mu neće biti lako biti banom u zatrovanoj političkoj atmosferi odmah se pokazala točnom. Već u svečanom špaliru prilikom posjeta rektoru sveučilišta đaci su mu dovikivali: "Dolje jugoslavenski ban!" Ružić se na to nije obazirao, nego je mirno obavio

kurtoaznu vizitu. Glavne bukače policija je uhitila, ali je Ružić naredio da ih odmah puste tvrdeći da to nije važno jer je i sam, kako je rekao, pravio takve ispade kad je bio na univerzi.

Za svog mandata izgradio je gimnaziju u Karlovcu, Trgovačku akademiju u Zagrebu, čipkarsku školu u Lepoglavi, zgrade za Tehnički fakultet...

O pisao je i intrige kojima bi se, da je danas živ, bavilo Povjerenstvo za sukob interesa. Kad je Banovinska štedionica otvarala svoju filijalu u Slavanskom Brodu direktor je predložio da uzmu u najam dio kuće Ivane Brlić Mažuranić. Ružić tvrdi da je to odbio zbog rodbinskih veza s vlasnicom - bila mu je punica. No, direktor je bio uporan, "konačno me nagovorio". To je bio povod aferi: radikalni poslanik Milovan Grba pisao je ministru Korošcu da Ružić pogoduje svojoj punici jer adaptacija ide samo njoj u korist. Ružić se branio: "Tražio sam od štedionice iskaz troškova, bilo je 30.000 dinara koje sam ja iz svog džepa podmirio." Podučan tim iskustvom Ružić je dao svojim načelnicima uputu: "Ako tko od moga roda ili prijatelja štogod traži, da ga imade odbiti, a ako to ne mogu, da stvar dadu meni da ga ja odbijem!"

Ružić je ostavkom okončao svoje banovanje koje ga je "stajalo mnogo briga i truda, a i novca jer nisam izlazio sa sredstvima koje sam primao kao ban, već sam trošio iz mojih privatnih prihoda kojih 10-25.000 mjesečno."

Godine 1938. obitelj sa šestoro djece preselila se u divnu vilu na Pećinama s vrtom na jugu i prilazom moru, a široke stube na ulaznim, gornjim vratima bile su zamisao supruge Nade. Izračunali su da ih je vila od oko 800 četvornih metara sa svim uređajima koštala 850.000 dinara. Vilu na kosom terenu s ukopanim su terenom i trijemom s lukovima projektirao je David Bunetta.

Poslije banovanja Ružiću je plan bio da se posveti advokaturi. Ali, nije mu baš uspio. Dana 11. prosinca 1938. na skupštinskim izborima uvjerljivo je pobijedila Seljačka stranka. Pala je Vlada Mila-

na Stojadinovića, a sastav nove povjeren je Dragiši Cvetkoviću. Ružiću je opet zvonio telefon - zvao ga je Cvetković da preuzme resor trgovine, a Korošec nagovarao da bi sa svojim dobrim sporazumu, onom znamenitom Cvetković-Maček o osnivanju Banovine Hrvatske. Ružić je načelno pristao. Onda je došlo do prevrata, tražili su da uzme Ministarstvo financija. E, to više nije mogao. Molio ih je da ga poštede "jer sam se bojao da neću biti dorastao za tako težak posao"... Nekoliko sati kasnije Korošec se opet predomislio i ponudio mu Ministarstvo pravde što je "rado prihvatio". Čekala ga je još jedna audijencija kod kneza Pavla, srdačan susret o kojemu Ružić bilježi anegdota: "Pokazao mi je sliku bivšeg predsjednika Stojadinovića s talijanskim ministrom Cianom kako stoje u autu i na fašistički način uzdignute ruke pozdravljaju. 'Eto, to je htio', reče mi, 'imao je pače netaktilnost da kontrolira moj telefon.'"

U osvit Drugog svjetskog rata Ružić se drži Sušaka i uskog obiteljskog kruga. Nekoliko je puta zaglavio u zatvoru -

i kao neprijatelj Talijana i kao neprijatelj komunista. U godinama talijanske okupacije, aneksije nad dijelom Rijeke, kad je velik broj ljudi bio uhićen i deportiran u Italiju, Ružića su nekoliko puta privodili na ispitivanje. Isprva bez ozbiljnijih posljedica. Nije skrivao svoj prijezir prema fašizmu, Pavelića je otvoreno nazivao razbojnikom. U svibnju 1941. jutro nakon proslave mature sina Viktora policija će prvesti i oca i sina, te su čamili nekoliko mjeseci u zatvoru ne znajući zašto su krivi.

U rujnu 1942. izveden je pred sud, okrivljen zbog subverzivne propagande u Rijeci i drugim gradovima Italije. U pomanjkanju dokaza sud je donio oslobađajuću presudu. S rasprave je otišao u uvjerenju da će samo pokupiti stvari u zatvoru i otići kući. No, sutradan je doznao da će biti interniran u Montereale u Abruzzo, lijep goroviti kraj na 950 metara visine, gdje su, kako će se uvjeriti, "ljudi primitivni, no dobroćudni, s kulturom srca i da je moja obitelj bila uz

POSILIJE BANOVANJA RUŽIĆU JE PLAN BIO DA SE POSVETI ADVOKATURI. NO, UBRZO POSTAJE MINISTAR PRAVDE

Obitelj Ružić sa šestero djece 1938. godine preselila se u divnu vilu na Pećinama, s vrhom na jugu i prilazom moru, a široke stube na ulaznim, gornjim vratima bile su zamisao surpuge Nade (lijevo). Na slici gore je Matilda Ružić, prauka Ivane Brlić Mažuranić, u kući na Pećinama, gdje se čuva ostavština obitelji Ružić, Mažuranić i Brlić

mene, bio bi to jedan od najljepših isječaka moga života”.

Društvo interniranih bilo je šaroliko; od Slovenca, trgovca vinom iz Trsta, gospođe iz Opatije malko vesele čudi, Ruskinje sa sinom, slikara sa Sardinije, čiji je grijeh bio što se družio s ljevičarskim političarima, do graditelja koji je u polbijela dana po Milanu lijepio letke protiv režima... Jedan “Commendatore” dozvolio mu je da dva puta tjedno kod njega sluša Radio London; emisije su završavale pozivom da svi trebaju surađivati s NOP-om, pa mu je bilo jasno kakav oblik vladavine stiže...

Nakon osam mjeseci prisilne talijanske pastorale dolazi do smjene prefekta u Rijeci, pa Ružić koristi priliku i šalje molbu da ga oslobode, što mu i polazi za rukom.

Početkom rujna 1943. sa slomom Italije Sušak preuzimaju partizani, ali ne zadugo; bombardira ih njemačka vojska. Ružići koji su u tom trenutku pružili utočište nekolicini obitelji, među kojima su starci koje se nije moglo napustiti - ostaju. Nijemci osnivaju komesarijat i na njegovu čelo, na prijedlog konzulata NDH, imenuju advokata dr. Franju Špehara... Njih dvojica će se sresti u gradu, Špehar će pitati Ružića je li u redu što se primio te dužnosti, on mu je odgovorio da “ako će znati štiti naš živalj, onda ćemo i mi njega u svoje vrijeme braniti”. Ta će rečenica dvije godine kasnije biti jedna od točaka optužnice komunističkih vlasti pro-

tiv Ružića.

Ružić se u rujnu 1943. do travnja 1944. prihvatio posla kao predsjednik Gradskog odbora za pomoć siromašnima, stradalnicima i povratnicima. Bez obzira na to što je taj posao bio humanitarnog, a ne političkog karaktera i što je odbor podupirao obitelji bez hranitelja - a hranitelji su mahom bili u partizanima - Ružića će skupo koštati. Pogotovo zato što je od riječkog biskupa i mjesnog župnika Martina Bubnja preuzeo i razdijelio 500 tisuća lira, dar Vatikana za stradalnike. Ponovalo se upisao u advokatsku komoru, što mu za vrijeme talijanske okupacije nije bilo dopušteno, i bavio se obranom politički proganjenih.

U zadnjim danima rata spas od ustaša potražio je u kavezu za kuniće u dvorištu. Unatoč tome što su Ružiću tajnim kanalima prijatelji sugerirali da i sam ode preko granice jer mu predstoji hapšenje, on je odlučio ostati. U srpnju 1945. te zloguke glasine su se i obistinile: priveli su ga u OZNU, stacioniranu u Park hotel na Sušaku. Ispitali su ga pet dana zaredom, od pol osam ujutro do osam navečer. Četrnaestog dana odveden je na Okružni sud, pročitali su mu optužnicu, a “pojedine točke bile su tako naivne da su ga revoltirale”. Dan prije glavne rasprave u Primorskom vjesniku javni tužitelj Ivan Radetić objavio je tekst o protunarodnom radu i djelovanju Viktora Ružića. Konkretno dokaze nadomjestila

je duga lista maglovitih, ideoloških optužbi: oglašen kao “furtimaš”, “narodni neprijatelj koji je svoj gnjev i bijes protiv interesa svoga naroda kanalizirao zakulisnom igrom i metodama podmuklog rovarjenja protiv svoga naroda. Ružić je daleko od pokreta i narodne borbe, ali zato blizak okupatorskim pomagačima, četnicima, ustašama...”

Suđenje je bilo farsično. Sudilo se u zgradi kina uz navijače i aktivističko izvikivanje. Zapisnik s rasprave se izgubio. Ružić je dobio odvjetnika u zadnji tren - jedva je stigao vidjeti spis. Vijećalo se kratko. Presuda je glasila: deset godina gubitka nacionalne časti, dvije godine lišenja slobode i konfiskacija čitave imovine, osim vile na Pećinama.

Nije prošlo ni mjesec dana Ružić je, kao i brojni politički osuđenici, amnestiran - oprošteno mu je izdržavanje kazne, a ostala kazna konfiskacije imetka i gubitak časti. Dvije godine kasnije će se i gubitak časti srezati na tri godine.

Ta je politička presuda nepovratno promijenila život obitelji Ružić. Ostali su bez prihoda, muči ih velika oskudica, u prvo vrijeme im uskaču prijatelji, Nada reducira troškove na najnužnije i sama drži poduku iz engleskog, francuskog i njemačkog, u dvorištu vile gradi se svinjac i kokošnjac, a dio vile pretvara u pansion. Stigma obitelji slama se na dvjema kćerima, koje izbacuju iz škole... Tako, na rubu izdržljivosti, žive nekoć imućni Ružići sve dok Viktoru ne pukne film i 1947. ode kod javnog tužioca Vučinića i kaže mu da “neka mi dadu namještenje ili me, na državni trošak zatuoku, jer ja s četvero djece u školi ne mogu više tako dalje...” I tako se Ružić uz blagoslov vlasti mogao diskretno vratiti građanskom životu; imenovali su ga bibliotekarom u Naučnoj biblioteci, potom ga prebacili za pravnog referenta u Gradsko opskrbno poduzeće, a onda i prevoditelj za talijanski. Kad je ispunio zakonsku kaznu, 1952. aktivirao je opet advokaturu - zadnje godine karijere bavio se uglavnom razvodima i spasio je, pohvalit će se, osam brakova.

Viktor Ružić nije doživio rehabilitaciju ukidanjem presude - dogodilo se to gotovo dva desetljeća poslije njegove smrti. Posthumno, 1995. godine, u ponovljenom kaznenom postupku Vladimir Dolanski ovako je sažeo lik i djelo Viktora Ružića: “Moje je osobno mišljenje da je pokojni dr. Viktor Ružić bio jedini pravi gospodin kojega sam upoznao u životu.”